

Svatý Augustin ve svých *Vyznáních* uvedl do církve literární žánr, jenž staví na vlastní duchovní zkušenosti a jehož cílem je poskytnout všeobecné poučení.¹ Nepředpojatého čtenáře zasáhne pokora biskupa, jenž píše pro své věřící a odkrývá jim důvěrně své slabosti, týkající se kupříkladu čistoty. Zahájil tento žánr skutečně on? Ne tak úplně! Již svatý Pavel v souvislosti se slavným výrokem „Neboť když jsem slabý, tehdy jsem právě silný“ (2Kor 12,10) hovořil o jistém ostnu ve svém těle, aniž, pravda, blíže popsal, čeho se týká (2Kor 12,7). Bylo přece jen třeba nechat trochu práce exegetům. Tomáš Akvinský ve svém nesmírném díle, jež zůstane nepřekonatelnou katedrálou filosofického a teologického myšlení, nenechá nikdy problesknout svůj vlastní duchovní život, byť je tam všudypřítomný. Naproti tomu Bonaventura, Bernard z Clairvaux, cisterciáctí otcové...

Svědectví

Nemám tedy v plánu stavět svou úvahu výhradně na teoretické rovině, přestože rozum i víra v ní budou nadměru žádoucí. Mám dojem, že kvůli obrovské emotivitě dnešní kultury se našim současníkům daří uvažovat do hloubky jen za podmínky, že je nejprve tím či oním způsobem zasažena jejich citová stránka. Nedávno mi jeden bratr z Nového Dvora řekl: „Těm vašim komentářům k Řeholi moc nerozumím.“ To je tedy povzbuzení! „Ale když uvedete příklady, hned líp pochopím, co máte na mysli.“ Uf! Nemluvím zas tak úplně do prázdna.

¹ Viz pěkný překlad Frédéricie Boyera, *Les Aveux*, P.O.L. 2008; nový český překlad Ondřej Koupil, Marie Kyralová a Pavel Mareš, Karmelitánské nakladatelství 2015.

Mé svědectví se tedy bude mimo jiné vyznačovat tím, že se budu opírat o svou mnišskou zkušenost. Budu vyprávět, jak spolu mniši žijí, jak se střetávají a jak potom dospívají ke shodě,² aby se zhostili své zodpovědnosti v současném světě. Sáhnu i ke svému vlastnímu příběhu z let, než jsem vstoupil do kláštera. Někdy vystoupí na povrch moje kritičnost, často humor. Pro některé čtenáře budou určité pasáže bezesporu nesnadné. Chtěl bych je vyzvat, aby to vydrželi. I komplikované úvahy nám prokazují službu. Jdeme kupředu, pokračujeme, aniž bychom skutečně chápali, o čem je řeč... O něco dál pak získáme pevnou půdu pod nohama. Tímto způsobem se člověk nakonec stává inteligentním jakoby bez námahy. Abychom si oddechli od leckdy strohé úvahy, připojil jsem k ní mimo jiné i bestiář. Uvidíme tu létat čápy, vrabce i hrdličky. Psi napadnou lišku a divočáci poničí louky. Až na to, že půjde o skutečné příběhy, ne o bajky. Vážným čtenářům nebude zcela jasné, co tu pohledává divá zvěř, prostí čtenáři si tyto drobné historky vychutnají. Tak budou všechny věci zmírněny moudrostí, „matkou ctností“, jak napsal svatý Benedikt, „aby silní měli, po čem touží, a slabí aby neutekli“.³ Tak „se v Božím domě nikdo nebude zneklidňovat a rmoutit“.⁴

Žijeme v trhlině. Mluvím o nás, křesťanech, ale nejen o nás. Obklopuje nás roztříštěná společnost: chaotické mravy, rozviklané konstanty definující lidskost. Poničené životní prostředí: matka příroda, která ztratila svůj rytmus. Politika vzdálená běžnému člověku. Trhliny v katolické církvi, kam proniklo zlo v děsivých rozměrech. A co když je lék duchovní?

Je přitom lépe hledět této znepokojivé skutečnosti zpříma do očí, než abychom se všichni stáhli do ulity strachu. Rozhodnutí,

² Než jsem zaznamenal danou konverzaci, vždy jsem to konzultoval se svými bratry (i se všemi dalšími svědky, které cituji).

³ *Řehole Benediktova*, kap. 64, Ustanovení opata, v. 19; cit. překlad Alžběta Franceová OSB, Vojtěch Engelhart OSB a Ondřej Koupil, Benediktinské arcipopatství 1998.

⁴ Tamtéž, kap. 31, Celerář kláštera, v. 19.

kteřá je třeba učinit ve všech oblastech, vyžadují odstup a takovou rozvážnost, že se zdá nemožné, aby to člověk sám zvládl. Pro člověka je to nemožné, ale u Boha není nic nemožného.

Nad klášterem se noc ještě nevzdala své nadvlády a mniši se již modlí. Nikde ani hlásku, nebýt nářku ovce, která právě přivádí na svět jehně. Je to hodina, kdy kopyta muflonů dusají krajinou. Kdo vyrazil autem časně ráno na cestu, nepochybně je překvapí světlem reflektorů.

Mniši nemají odpověď na všechno. I oni žijí v tomto rozporuplném světě jako všichni ostatní. Modlí se. Pomohou neviditelné plody jejich životů a proseb zvrátit běh věcí? A co když je třeba začít jednoduše tím, že na sebe budeme pohlížet jinak, že budeme spíš hledat vrtkavou rovnováhu mezi láskou a pravdou a ve svém jednání usilovně uplatňovat Boží dary, než abychom přispívali k rozdělení?

Dobré zrno a koukol

Jako by nestačilo vpustit do teologie zvířecí říši, je zde ještě podobenství o koukolu a dobrém zrně (Mt 13,24–30), které nás bude doprovázet v průběhu celé této úvahy. U nás v klášteře ho ověřujeme v praxi na našich záhonech. Znovu si toto podobenství pročtème:

S nebeským královstvím je to jako s člověkem, jenž zasel na své pole dobré semeno. A zatímco lidé spali, přišel jeho nepřítel a ten zase doprostřed obilí zasel koukol a odešel.

Je jasné, že se mluví o nebeském království spíš než o „problémech a výzvách spojených se společenskými otázkami“. Tato hantýřka mě přivádí k šílenství! Koukol? Je to jednoletá bylina, jejíž semena jsou jedovatá. Dnes už ho nikdo nezná. V českém ekumenickém překladu čtème „plevel“, což označuje obecně škodlivé rostliny. Tak to je nám jasné hned. Kopřivy, pýr, bršlice... Člověk, který svědomitě

pracuje, služebníci, kteří po práci odpočívají, podlý nepřítel, který chce všem znepříjemnit život. To známe!

Když vyrašila stébla a nasadila klasy, objevil se také koukol.

To bylo nepřítelovým cílem... Bez tohoto přirozeného jevu, který se rok co rok opakuje, by se v našich krajích neprodával žádný hubič plevle a chléb, který jíme, by byl o mnoho zdravější.

K hospodáři přistoupili jeho služebníci [bezpochyby ti, kteří spali, když nepřítel pracoval] a řekli: „Pane, což jsi na své pole nezasel dobré zrno? Odkud se tam tedy bere ten koukol?“

Pán nic nezaséval. Spokojil se pravděpodobně s tím, že vybral osivo. Celou lopotu ve skutečnosti vykonali služebníci a každý zemědělec umí rozeznat obilí od semen pampelišek nebo jiného plevle, který roznáší vítr. Kdybych viděl semeno koukolu, nepochybně bych je poznal. Tito služebníci jsou tak trochu vychytralí. Nebo se snad chtějí zbavit odpovědnosti za pohromu, kterou zjistili?

On jim řekl: „To udělal nějaký nepřítel.“

Příliš snadno zapomínáme na Nepřítele, který škodolibě hatí výsledky našich dobrých skutků. Služebníkům se zajisté ulevilo, že byl označen pravý pachatel. Dodá jim to odvalu bojovat proti plevelu:

Služebníci mu říkají: „Přeješ si tedy, abychom jej šli sesbírat?“ – „Ne,“ řekl, „mohli byste při sbírání koukolu vytrhat zároveň pšenici. Nechte jedno i druhé růst společně až do žní; a při žních řeknu žencům: Sesbírejte nejprve koukol a svažte jej do otýpek, ty se dají spálit; pšenici pak shromážděte do mé stodoly.“

Pokud snad začátek podobenství odpovídal naší zkušenosti, na konci jsme úplně vedle. Chtěli bychom všechno hned urovnat, ovládnout, aby to bylo zřetelné a jasné. Jakmile rostliny dorostou, je snadné je rozeznat. Vytrhání plevele dodává jistotu. Oddělit dobré biskupy od špatných, dobré kněze od špatných, dobré komunity od těch, které se takovými nejeví: to rovněž uklidňuje. Podobenství však ukazuje, že takhle postupovat Pán nezamýšlí. Raději posečká. Je zkušený a ví, co dělá. Je v tom poučení, které máme vyslechnout. Sklizeň v tomto podobenství se odehrává až při Posledním soudu.

Co následovalo po neuspořádaném životě

Bůh mi dal milost ohromujícího obrácení po letech neuspořádaného neboli nezřízeného života.

Ve francouzštině se takový způsob života dá vyjádřit dvěma výrazy: *vie de baton de chaise* nebo *vie de patachon*. Oba odkazují k dopravnímu prostředku: první k nosítkům, v nichž se dvořané nechávali nosit po ulicích, druhý k malé, nepohodlné káře tažené herkou. Obojí styl dopravy má svá rizika, což zase dobře vyjadřuje čeština: nezřízený život dokáže člověka pěkně zřítit.

Já jsem měl to štěstí, že Bůh sám se ujal řízení. Měl jsem za sebou pět let vysokoškolských studií a dalších pět let profesionální činnosti. Během několika měsíců jsem změnil svůj život a vstoupil do kláštera. Byl jsem přijat živým společenstvím, v němž jsem okamžitě postřehl rozpory mezi generacemi (už jsem nebyl dítě), týkající se základních mnišských rozhodnutí, které jsem tehdy pochopitelně nebyl schopen spolehlivě posoudit. Od starých mnichů jsem očekával, že se ke mně budou chovat dobrácky, jako laskaví stařečkové, ale vždy tomu tak nebylo. Přesto s odstupem času vidím, že si tito úctyhodní řeholníci razili svou cestu, po níž s odvahou (i když samozřejmě nedokonale) šli za svým posláním v souvislostech své doby. Během svého noviciátu v opatství Sept-Fons (hábit jsem přijal 8. prosince 1983) jsem dostal možnost účastnit se přednášek otce